

Huvudansökan, utbildningsprogrammet för rättsnotarie

Urvalsprov 15.5.2018 kl. 12.00–16.00

Skriv ditt namn och dina personuppgifter med tryckbokstäver.

Skriv ditt namn med latinska bokstäver (abcd...), inte till exempel med kyrilliska bokstäver (абгд...).

Om du inte har en finländsk personbeteckning, skriver du istället din födelsetid.

Skriv dina personuppgifter på alla provpapper

Efternamn	
Förnamn (alla)	
Personbeteckning	
E-postadress	
Telefon	

Kontrollera med hjälp av sidnumren att du har fått alla sidor.

Skriv din namnteckning i fältet nedan för att visa att du har kontrollerat ovan nämnda saker.

Namnteckning	
--------------	--

Om du vill att dina provsvar bedöms, lämna det nedanstående fältet tomt.

Om du inte vill att dina provsvar bedöms, skriv följande text i fältet nedan: "*Jag vill inte att mina provsvar bedöms*". I detta fall får du noll poäng i provet.

Att avstå från bedömning	
--------------------------	--

wvc

Läs noggrant igenom alla anvisningar

- Kontrollera att ditt provkompendium utöver titelbladet och anvisningarna (sida 1–4) innehåller följande sidor:
 - provfrågor och svarsfält (sida 5–14)
 - ett konceptpapper för egna anteckningar.
- Frågor besvaras på pappret med frågor och svarsfält.
- **Kontrollera att du har skrivit ditt namn och din personbeteckning på alla svarsblanketter.**
- Svara på frågorna klart och tydligt med stöd av urvalslitteraturen.
- Skriv dina provsvar
 - på svenska. Svar som har skrivits på andra språk bedöms inte.
 - på provkompendiet. Skriv varje svar i frågans svarsfält. Anteckningar som skrivits utanför svarsfältet beaktas inte i bedömningen.
 - med blyertspenna och med tydlig handstil. Otydliga anteckningar bedöms enligt det alternativet som ger minst poäng.
- Du kan planera dina svar och skriva egna anteckningar på konceptpappret. Anteckningarna på konceptpappret beaktas inte i bedömningen. Du har fått ett konceptpappersark. Du kan få mera konceptpapper av övervakaren.
- Placera ditt provmaterial så att deltagare som sitter nära dig inte kan se dina svar och anteckningar. Var särskilt noggrann med att skydda färdiga provsvar mot nyfikna blickar. Lägg de färdiga provsvaren innanför konceptpappret.

Poäng

Urvalsprovet poängsätts på skalan 0–50. Om det ges poäng separat per uppgift, anges detta vid uppgiften. Du kan bli antagen endast om du får minst 25 poäng.

Litteraturen till urvalsprovet

Uppgifter 1-4

- Finlands civil- och handelsrätt. En introduktion. Redigerad av Johan Bärlund, Frey Nybergh och Katarina Petrell. ISBN 978-952-14-1502-9, 4. reviderad upplaga, 2013 eller ISBN 978-952-14-2971-2, 5. oförändrad upplaga, 2016. Talentum pro. Kap. 1, 3-7 och kap. 9.

Uppgift 5

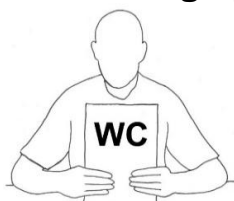
- Susanna Lindroos-Hovinheimo: Inledning till Europeiska unionens rättsordning. ISBN 978-951-51-2542-2. Forum Iuris. 139 s.

Om du vill påkalla övervakarens uppmärksamhet

Om du vill påkalla övervakarens uppmärksamhet, ska du höja armen. Övervakaren kommer då fram till dig. Säg ditt ärende till övervakaren med låg röst.

Om du vill gå på toaletten

Du kan besöka toaletten ledsagad av en övervakare. Övervakarna följer en provdeltagare åt gången till toaletten.

De flesta provsalar har endast sådana toaletter i närheten som följer den traditionella könsindelningen i dam- och herrtoaletter. Därför måste den övervakare som följer dig vara en man om du vill besöka herrtoaletten och en kvinna om du vill besöka damtoaletten.

Gör så här om du vill besöka toaletten:

1. Kontrollera att det finns minst två övervakare i salen och att minst en är en person som kan följa dig till toaletten. Om dessa kriterier inte uppfylls, vänta tills situationen har ändrats.
2. Ta fram sidan 2 med texten WC med stor font och håll upp pappret så att övervakaren kan se texten och kommer fram till dig. Vänta tålmodigt. Övervakaren kan kanske inte följa dig till toaletten genast. Övervakaren kan inte heller nödvändigtvis följa provdeltagarna till toaletten i den ordning de anmäler sitt behov.
3. När övervakaren ger dig ett tecken, samla ihop dina provpapper och lägg dem innanför konceptpappret, och följ sedan övervakaren till toaletten.

När du vill lämna in ditt prov

När du vill lämna in provet, lägg in dina provpapper innanför konceptpappret i samma ordning som du fick dem.

När du går för att lämna in provet, ta med alla dina saker från din plats så att du inte behöver gå tillbaka för att hämta dem.

Lämna in alla provpapper, också konceptpappret, till övervakaren i salens främre del.

Lämna in alla papper, även om du har lämnat vissa eller alla uppgifter obesvarade. Bevisa din identitet när du lämnar in provpappren. Kom ihåg att skriva din namnteckning på provkompendiets titelblad. I samband med att du lämnar in dina provpapper antecknar övervakaren att du har deltagit i och lämnat in provet. Övervakaren kan ge dig ett separat intyg över att du deltagit i provet om du behöver det.

Uppgift 1 (0–10 poäng)

En av dina vänner har hört att du söker in till juridiska fakulteten och att du i inträdesprovet bekantat dig med immaterialrätten. Din vän (A) har nyligen flyttat hem till Finland igen, efter att ha bott 5 år i Göteborg. Där har han studerat vid den tekniska högskolan och avklarat en av de globalt sett mest ansedda arkitektutbildningarna och där man erhåller dubbelexamen (arkitekt och civilingenjör). Efter att ha fullgjort utbildningen så fick din vän ett flertal arbetserbjudanden, bl.a. som biträdande arkitekt vid ett arkitektkontor i Danmark hos en s.k. starchitect. Din vän väljer emellertid att nobba erbjudandena och istället flytta hem till Finland där han blivit erbjuden en doktorandplats på den konstindustriella högskolan i Helsingfors.

Trots sin i övrigt mycket gedigna utbildningsbakgrund så har din vän inte speciellt mycket kunskap om immaterialrätt och vänder sig därför nu till dig med några frågor.

- 1) Din vän (A) träffade vid hemkomsten till Finland (för 6 månader sen) en bekant arkitekt (B) på ett café i Villmanstrand. Där hade din vän (A) muntligt berättat om sina tankar om en ny typ av design på ett burspråk som han själv ensam tänkt ut och just nu enbart finns som en idé i hans huvud. Nu har emellertid din vän (A) märkt att hans bekanta (B) själv förverkligat ritningar på ett burspråk utifrån den tanke som din vän berättat om.
Din vän (A) anser att det här aldrig kan vara tillåtet. Vad svarar du honom?
- 2) Din vän (A) har enligt honom själv kommit på en briljant affärsidé. Den går ut på att han skulle översätta finska läroböcker i arkitektur till svenska och sedan publicera och sälja dem till finlandssvenska arkitektstudenter. Han avser inte att vara i kontakt med författarna eller förlagen till böckerna överhuvudtaget, eftersom det ju både är onödigt och tidsdrygt. För enligt din vän, så får han genom att köpa ett exemplar av böckerna upphovsrätten till de aktuella böckerna. Nu undrar han om du ser några juridiska problem med det här upplägget?
- 3) Din vän (A) har också försökt bli mera självlärd på upphovsrättsområdet och har i detta syfte begagnat sig av planlöst sökande på internet. Under en av sina febrila sessioner av sökning på internet så har din vän stött på en konvention som heter Bernkonventionen. Trots idogt sökande har din vän inte funnit annat om konventionen än att den tydligen omfattar två principer. Nu vill din vän att du berättar vad Bernkonventionen är och vilka dessa principer är för honom.
- 4) Din vän (A) är vetgirig och undrar också över huruvida fula ritningar på byggnader får upphovsrättsskydd?

SVARSUTRYMMET ÄR EN SIDA. SKRIV DITT SVAR PÅ SIDA 6.

Skriv dina svar i det anvisade utrymmet för varje uppgift (streckade rader). Examinatorerna tar inte hänsyn till anteckningar som ligger utanför det reserverade svarsområdet!

Uppgift 2 (0–10 poäng)

Definiera kort vad som avses med begreppen och uttrycken nedan. I ditt svar bör du endast inkludera det väsentliga, eftersom svarsutrymmet är begränsat. Det är möjligt att besvara varje delfråga på 1-3 rader för att uppnå maximala poäng.

1. Stark ogiltighetsgrund (0–1 poäng)

2. Konfusion (0–1 poäng)

3. Ratihabera (0–1 poäng)

4. Utsökningsgrund (0–1 poäng)

5. Kontraheringsplikt (0–1 poäng)

6. Specialexekution (0–1 poäng)

7. Immateriella skador (0–1 poäng)

8. Degeneration (0–1 poäng)

9. Klyvning (0–1 poäng)

10. Tyst bolagsman (0–1 poäng)

Uppgift 3 (0–10 poäng)

Anders och Barbro K hade 6.6.2017 av ägaren till firman Äventyrsstallet Stina S köpt en häst som var 14 år gammal. Hästen hade i augusti 2017 börjat halta. En veterinär hade 14.10.2017 i närvaro av köparna och säljaren konstaterat att en led i vänstra bakbenet hade drabbats av artros. Anders och Barbro hade avsett att använda hästen till ridning men detta var nu uteslutet enligt veterinären. Hästen led av sjukdomen i allt högre grad och köparna hade låtit avliva hästen 23.2.2018. Anders och Barbro meddelade 27.4.2018 Stina att de vill häva köpet på grund av att hästen inte gick att använda på det sätt som avsetts. Hästen hade inte heller haft något värde som slaktdjur.

Stina blev förvånad att saken tagit en sådan vändning och meddelade att hon motsätter sig hävningen.

Redogör för vilka rättsregler som ska tillämpas på parternas meningskiljaktighet! Redogör med motivering för vilken parternas rättsliga ställning är med anledning av den situation som uppkommit!

SVARSUTRYMMET ÄR EN SIDA. SKRIV DITT SVAR PÅ SIDA 10.

Skriv dina svar i det anvisade utrymmet för varje uppgift (streckade rader). Examinatorerna tar inte hänsyn till anteckningar som ligger utanför det reserverade svarsområdet!

Uppgift 4 (0–10 poäng)

Vännerna Fredrik och Calle, som båda fyllt 18, hade just börjat studera. Eftersom hyrorna var höga beslöt pojkarna att de skulle köpa en aktielägenhet tillsammans. De hittade en lämplig lägenhet som de skulle kunna få för 200 000 euro. Fredrik och Calle avtalade att de skulle äga 50 % var av lägenheten och svara för 50% av lånet. Då studierna var avslutade skulle lägenheten säljas och pojkarna skulle dela på vinsten.

Pojkarna gick tillsammans med Calles mamma till sin lokala bank för att diskutera finansieringen. Banken förklarade under mötet att pojkarna behövde ett egenkapital på 20 000 euro. De kvarstående 180 000 kunde finansieras med ett lån i banken mot att banken fick säkerhet i aktierna. Dessutom behövde pojkarna en borgensman som kunde ge en borgensförbindelse för 100 000 euro i fall det skulle uppstå betalningsproblem.

Egenkapitalet fixades genom att pojkarna fick låna 10 000 av sina respektive föräldrar. Efter att banken hade informerat Calles mamma om vad det skulle innebära för henne, skrev hon på en proprieborgensförbindelse för 100 000 euro som säkerhet för lånet i banken. Banken accepterade säkerheten och beviljade krediten om 180 000 euro. Pojkarna undertecknade ett gemensamt skuldebrev till banken och banken tog hand om bostadsaktierna som säkerhet.

Till en början gick allt bra. Calle som studerade vid en handelshögskola hade även möjlighet att spekulera lite i aktier. Efter att ha gjort några goda affärer kunde han betala bort 50% av lånet och ansåg nu att han hade skött sitt. Fredrik hade för sin del råkat i ekonomiska svårigheter. Trots att han jobbade som taxichaufför vid sidan om studierna klarade han inte av att betala i tid. Efter att flera månadsrater hade lämnats obetalade, trots upprepade betalningsuppsmaningar, krävde banken nu Calle på de utestående raterna. Calle tyckte det var totalt fel. Han hade minsann betalat sin del av lånet, och något ansvar för Fredriks del tyckte han inte att han hade.

- 1) Kan banken kräva att Calle betalar den obetalade delen av lånet?
- 2) Kan Calle i så fall kräva pengarna tillbaka av Fredrik?

Efter att ett år hade gått och inga betalningar gjorts bestämde banken att den måste driva in fordringen. Calles aktieinvesteringar hade inte varit så lyckade under den senaste tiden och också han hade varit tvungen att ta extra lån för att täcka löpande kostnader. Det fanns inte en möjlighet för banken att få betalning av pojkarna. Priserna på lägenheter i det ifrågavarande området hade också sjunkit, varför

bostaden kunde visa sig svårsåld. Då Calles mamma däremot hade betydande tillgångar, beslutade banken därför att rikta kravet på betalning mot henne.

Calles mamma blev bestört. Calle hade betalat sin del av lånet, så hon ansåg sig inte ha något ansvar gentemot banken. Dessutom borde banken realisera lägenheten innan den kräver borgensmannen på betalning. Hon vägrade betala.

3) Har banken rätt att kräva betalning av Calles mamma?

Kom ihåg att motivera dina svar!

SVARSUTRYMMET ÄR EN SIDA. SKRIV DITT SVAR PÅ SIDA 13.

Skriv dina svar i det anvisade utrymmet för varje uppgift (streckade rader). Examinatorerna tar inte hänsyn till anteckningar som ligger utanför det reserverade svarsområdet!

Uppgift 5 (0–10 poäng)**Inledning till Europeiska unionens rättsordning**

Svara på angivet område. Övergående text läses inte och ger inga poäng. Använd läsbar handstil. Svara på alla delfrågor (a, b, c, d och e). Frågan ger sammanlagt max. 10 poäng.

a) Av vilka element består unionsrättens skydd för grundläggande fri- och rättigheter? (0–3 p)

b) Kan rådet tvinga kommissionen att väcka talan om fördragsbrott? Motivera ditt svar. (0–2 p)

c) Vad innebär principen om tilldelade befogenheter och i vilken rättskälla hittas den? (0–3 p)

d) Kan en nationell domstol ha skyldighet att låta bli att tillämpa gällande nationell lagstiftning om ifrågavarande lagstiftning står i strid mot en EU-rättslig princip? (0–1 p)

e) Avgör påståendets riktighet: "En domstol i en medlemsstat, mot vars avgöranden det finns rättsmedel enligt nationell lagstiftning, behöver inte alltid be EU-domstolen om förhandsavgörande beträffande EU-rättsaktens giltighet." (0–1 p)

Huvudansökan, utbildningsprogrammet för rättsnotarie

Urvalsprov 15.5.2018 kl. 12.00–16.00

Rättsfall: facit

Svaret på rättsfallet och frågorna finns i boken *Finlands civil- och handelsrätt – En introduktion* av Bärlund, Nybergh och Petrell (2016) och sidhänvisningarna nedan avser denna bok.

1 Det är fråga om en upphovsrättslig frågeställning och således ska upphovsrättslagen tillämpas. I svaret är det viktigt att lyfta fram att det är verket som skyddas (konkreta uttrycket). Till konkreta uttryck för verk räknas bl.a. byggnadsritningar och även själva byggnaderna. Utanför det upphovsrättsliga skyddet faller saker som motiv och idé. Eftersom din vän A enbart haft idéer kring ett burspråk, om vilka han berättat för B, så omfattas inte din vän A:s tänkta design av det upphovsrättsliga skyddet och han har därför inte ensamrätt till idéerna på ny design av burspråk. B:s förfarande har således inte varit otillåtet, sett ur en upphovsrättslig synvinkel. (s. 463-464)

Några deltagare i urvalsprovet hade i sina svar svarat utgående från att ett industriellt rättsskydd skulle tillämpas i fallet (patentlagen eller mönsterrättslagen). Dessa skyddstyper kan dock enbart ges uppfinningar som kan användas industriellt (patent) och produkter som närmast är industriellt eller hantverksmässigt framställda föremål (mönsterrätt). Burspråk är en integrerad byggnadsdel och kan således omfattas av upphovsrätten, i likhet med byggnadsritningar och byggnader.

Ett svar utgående från att något av dessa skydd skulle tillämpas, har dock kunnat ge poäng, förutsatt att svaret varit innehållsmässigt korrekt, konsekvent och haft motsvarande omfattning som ett svar där upphovsrättslagen tillämpats. (s. 464, 469-473 och 474)

2 Också i det här fallet är det frågan om en upphovsrättslig frågeställning och sålunda tillämpas upphovsrättslagen. I svaret är det viktigt att lyfta fram att författarna (och ev. förlaget) har upphovsrätten till originalverken (alltså böckerna på originalspråket). Därför kan inte A utan författarnas (och ev. förlagets) tillstånd göra översättningar av verken som han publicerar och säljer vidare. A:s uppfattning om att han får upphovsrätten till böckerna genom att köpa ett exemplar av böckerna, är felaktig, för överlåtelse av ett exemplar betyder inte att upphovsrätten övergår. Man bör särskilja på upphovsrätten till ett verk och ägarens rätt till ett exemplar. I det

fallet att A får tillstånd av författarna att översätta böckerna så får han troligen också upphovsrätt till själva översättningen (efterföljande verk) under förutsättning att kriterierna för upphovsrätt uppfylls. (s. 463-464 och 468.)

3 Bernkonventionen är en betydande internationell konvention inom upphovsrättsområdet. Genom konventionen har man förenhetligt lagstiftningen inom immaterialrätten (upphovsrätten) mellan olika länder. Finland har anslutit sig till konventionen. Konventionen innehåller två principer. Principerna är nationell behandling och principen om minimiskydd. Med principen om nationell behandling avses att staten ska ge en annan stats medborgare samma behandling i ärenden som den ger sina egna invånare. Med principen om minimiskydd avses att staten ska ge andra staters invånare minst det skydd som framgår av konventionen. (s. 462)

4 Ja, också "fula" ritningar kan få upphovsrättsligt skydd. Viktigt att lyfta fram i svaret är att den s.k. verkshöjden (verkets självständighet och egenart) måste överskridas för att få upphovsrättsligt skydd. Vid den bedömningen tar man inte hänsyn till den konstnärliga kvaliteten på verket, utan också fula verk kan få upphovsrättsligt skydd på samma villkor som "fina". (s. 463)

I syfte att göra texten lättare att förstå, så är modellsvaret mera mångordigt och utförligt än vad som krävts för att provsvaret skulle bedömas med högsta poäng. I bedömningen har det således inte inneburit poängavdrag i det fall att noggrannhetsnivån inte varit på samma nivå som i modellsvaret. Vid bedömningen har dock särskild vikt fästs vid skribentens förmåga att strukturera sitt svar och motivera sina ställningstaganden.

Definitioner: Facit

Svaret på frågorna finns i boken Finlands civil- och handelsrätt – En introduktion av Bärlund, Nyberg och Petrell (2016) och sidhänvisningarna nedan avser denna bok.

1 Med en stark ogiltighetsgrund avses en ogiltighetsgrund som kan åberopas oberoende av om motparten visste eller borde ha vetat om att ogiltighetsgrunden existerade. Exempel på sådana grunder är omyndighet och starkt tvång. s. 285-286

2 Konfusion innebär ett personbyte sker inom ett skuldförhållande vilket leder till att samma person blir både borgenär och gäldenär i rättsförhållandet. Leder i allmänhet till att skulden genast upphör. Exempelvis att en person tagit ett lån av sina föräldrar och senare ärver sina föräldrars fordran. s. 244-245.

3 Vid ratihabering godkänner en part i efterhand en rättshandling som är behäftad med t.ex. en beroende ogiltighet eller att huvudmannen godkänner att fullmäktigen överskridit sin behörighet. s. 283-284.

4 Utsökningsgrunden är en officiell handling av speciell typ som borgenären behöver för att kunna yrka på tvångsåtgärder mot en gäldenärs egendom hos utsökningsmyndigheten. Vanliga typer av utsökningsgrunder utgörs av avgöranden från domstolar: domar, beslut eller fastställda förlikningar. s. 249-250.

5 Kontraheringsplikt avses att den person som har kontraheringsplikt är skyldig att ingå avtal på de villkor som personen vanligen tillämpar, om någon kräver det. För att t.ex. kunna vägra ingå avtal till normalpris måste den förpliktade kunna visa på ett godtagbart skäl. s. 271

6 Med specialexekution avses en tvångsåtgärd som borgenären riktar mot gäldenären för att erhålla betalning. Då är endast en del av gäldenärens egendom föremål för verkställigheten och det är fråga om utsökning.

7 Till immateriella skador räknas 1) sveda och värk samt andra tillfälliga men, 2) bestående men och 3) lidande. s. 345.

8 Degeneration innebär att ett varumärke förlorat sin särskiljningsförmåga på grund av att det används för beteckna alla varor av samma slag. Leder till att varumärket kan förklaras vara förverkat. Degeneration förekommer inte vid skydd av geografiska beteckningar. s. 478 och 482

9 Med klyvning avses att en lägenhet delas i två eller flera lägenheter enligt bestämda andelstal (1/2, 1/3, 1/4 osv.). Även registertomter kan klyvas. s. 135, 136 och 138.

10 Tysta bolagsmän förekommer inom kommanditbolag. Deras ansvar är begränsat till beloppet av deras egendomsinsats i bolaget. Vid vinst betalas det ränta på insatsen. En tyst bolagsman har inte rätt sköta bolagets angelägenheter och har inte förbuds rätt. s. 427 och 432

Modellsvaret är något mer mångordigt än vad som förutsätts av ett fullständigt svar. Omnämning av korrekta exempel har inte varit nödvändigt för att erhålla högsta poäng, men har kunnat kompensera för svar behäftade med mindre brister.

I fallet har två fysiska personer köpt en häst för eget bruk av en fysisk person som driver ett ridstall. Det visade sig att hästen led av hälsobesvär. Man måste ta ställning till olika frågor. Vilka regler gäller för handel med djur? Har parternas roll någon betydelse för vilket regelverk som ska tillämpas? Vad måste köparen göra då föremålet för köpet inte motsvarar det som avsetts i avtalet för att inte lida en rättsförlust?

Också levande djur är i sakrättslig mening lösa saker. (S. 139) Detta betyder att lagstiftningen om lösöresköp ska tillämpas på avtalsförhållandet mellan parterna.

I 5 kap. konsumentskyddslagen (KSL) regleras sådana köp av varor där säljaren är en näringsidkare och köparen en konsument. Då dessa bestämmelser utarbetades hade man köplagen som förebild. De har därför till många delar samma innehåll som köplagens regler. (S. 315)

Man måste dock beakta vad som gäller i allmänhet då det är fråga om ett förhållande mellan konsumenter och näringsidkare. Då man infört konsumentbegreppet i rättsordningen inverkar det på hur begreppens och principernas utveckling går hand i hand. Introduktionen av det rättsliga konsumentbegreppet har varit en förutsättning för det att man nuförtiden kan tala om den privaträttsliga konsumentskyddsprincipen som ett särfall av principen om skydd av den svagare parten. (S. 28)

Utgångspunkt för bedömningen av innehållet i säljarens prestationsskyldighet är alltid köpeavtalet. Den vara som överläts ska i fråga om art, mängd, kvalitet, andra egenskaper och förpackning överensstämma med vad som kan anses vara avtalat. (S. 309)

Om inte den konkreta avtalssituationen och de omständigheter som anknyter till den ger tillräckliga fästpunkter för att precisera den kvalitet som krävs av köpeobjektet, kan man tillämpa huvudregeln om abstrakt felbedömning. Enligt denna huvudregel ska varan lämpa sig för det ändamål för vilket sådana varor i allmänhet används. Om inte annat har avtalats, ska varan alltså ha sådana egenskaper att den kan användas på vanligt sätt till alla de ändamål som varor av samma slag normalt används. Med en bil ska man kunna köra, en klocka ska visa rätt tid osv. Då det är fråga om de fysiska egenskaper som den vara som

överlåts ska ha föreligger ett faktiskt fel i varan om varan inte motsvarar dessa kriterier. (S. 310)

Om det föreligger fel i varan, har köparen för det första rätt att kräva att säljaren avhjälpes felet utan kostnader för köparen. En sådan skyldighet att avhjälpas felet åligger ändå inte säljaren, om avhjälpan förorsakar honom oskälig kostnad eller olägenhet. Vidare har köparen rätt att kräva omleverans; en förutsättning för denna påföljd är ändå att avtalsbrottet, dvs. felet i varan, har varit av väsentlig betydelse för köparen. Även om köparen inte skulle kräva avhjälpande av felet eller omleverans, får säljaren – om han så önskar – avhjälpas felet eller företa omleverans och på detta sätt förhindra t.ex. hävning av avtalet, om detta kan ske utan väsentlig olägenhet för köparen. (S. 312)

Om avhjälpande av felet eller omleverans inte kommer i fråga eller om dessa åtgärder inte utförs inom skälig tid efter att köparen har lämnat säljaren meddelande om felet, kan köparen kräva prisavdrag som motsvarar felet. Alternativt kan han också häva köpet. Möjligheten att tillgripa denna påföljd har ändå begränsats på det sätt som redan blivit bekant: hävning kommer i fråga endast om avtalsbrottet eller felet är av väsentlig betydelse för köparen och säljaren insåg eller borde ha insett detta. (S. 312 f.)

Det skadeståndsansvar som anknyter till fel i varan är detsamma som det ansvar som anknyter till dröjsmål. Säljaren ansvarar på grundval av ett relativt strängt kontrollansvar för direkt skada som felet förorsakat köparen, då däremot ansvaret för indirekt förlust är ett culpaansvar som baserar sig på vårdslöshet. (S. 313)

I det nu aktuella fallet ska såsom ovan redan konstaterats reglerna om köp av lösa saker tillämpas. Då det kommer fram att två fysiska personer köpt föremålet av en annan fysisk person som driver näringsverksamhet i form av ett ridstall är det fråga om ett förhållande mellan konsumenter och en näringsidkare. Av denna orsak ska KSL 5 kap. tillämpas på meningsskiljaktigheten mellan parterna. Reglerna i denna lag är såsom ovan nämnts så gott som lika som i köplagen.

När köparna upptäckte att hästen led av ett så allvarligt hälsobesvär att det inte gick att rida på den uppstår frågan vad köparna då måste göra för att inte lida en rättsförlust. Det är fråga om de fysiska egenskaper som hästen såsom vara då den överlåts ska ha. Det föreligger ett faktiskt fel i varan då det är fråga

om svår artros som utvecklats under en längre tid än endast under tiden efter köpet.

I boken redogörs för påföljder vid fel i föremålet och att köparen har lämnat säljaren meddelande om felet. I detta fall är bägge parterna närvarande vid den granskning som en veterinär 14.10.2017 hade gjort. Säljaren fick då också veta att föremålet inte motsvarade avtalet. Sedan dröjde det till 27.4.2018 innan köparna meddelade att hästen hade avlivats och att de häver köpet. Felet på föremålet är väsentligt varför hävning är möjlig. Säljaren har fått ett meddelande om att köparna vill häva. Det finns inte sådana omständigheter som säljaren kunde åberopa för att undgå påföljderna på grund av felet annat än att köparnas meddelande inte skett särskilt fort efter att felet konstaterats av veterinären. Med beaktande att regler om skyldigheter ska tillämpas så att man beaktar konsumentskyddsprincipen kan man i bedömningen av köparnas meddelande sluta sig till att det givits tillräckligt fort.

De kostnader som köparna stått för är en skada som de kan yrka att få ersatt av säljaren.

Kommentarer:

För att göra texten lättare att förstå är modellsvaret en aning utförligare än vad som krävts av ett provsvar som kunde bedömas med fulla poäng. I bedömningen har det således inte lett till poängavdrag fastän noggrannhetsnivån inte varit densamma som i modellsvaret. Vid bedömningen ses till helheten, varför inkonsekvenser har påverkat den slutliga poängsumman. Även den logiska strukturen i svaret och skribentens språkanvändning har beaktats vid bedömningen. Om det i ett svar t.ex. behandlas sådant som inte frågades är svaret mindre värt än ett svar som håller sig till saken.

Svaret har kunnat ge fulla poäng också utan att lagens exakta namn har återgetts. Det krävs emellertid att det angetts att det är fråga om lagregler som tillämpas på lösöresköp.

MODELLSVAR UPPGIFT 4

Svaret på frågorna hittas i *Finlands civil- och handelsrätt* på s. 209-214. Poäng ges för hur väl svaret är motiverat.

1) Kan banken kräva att Calle betalar den obetalade delen av lånet?

Frågan gäller *solidariskt ansvar* och *ansvar enligt huvudtalet* (se boken s. 209). Det framgår av uppgiften att pojkarna beviljades en kredit om 180 000 euro och undertecknade ett gemensamt skuldebrev till banken. Av olika orsaker kan det uppstå situationer då flera gäldenärer är ansvariga för samma skuld. Detta ansvar kan vara ett solidariskt ansvar, vilket innebär att *alla ansvariga svarar var för sig för skuldens hela belopp gentemot borgenären*. Ansvaret kan också bestämmas enligt huvudtalet, vilket betyder att *borgenären av varje gäldenär kan kräva endast dennas andel av hela beloppet*. *Huvudregeln* är dock solidariskt ansvar. Om flera personer undertecknar en skuldförbindelse eller någon annan förbindelse utan villkor om ansvarets delning, uppkommer solidariskt ansvar; var och en ansvarar för hela skulden. I fråga om avtalsförhållanden förutsätter annat än solidariskt ansvar i allmänhet ett *uttryckligt avtalsvillkor om ansvarets fördelning*. I avtalet med banken har Calle och Fredrik inte gjort någon uttrycklig reservation i fråga om det solidariska ansvaret. Pojkarna svarar då båda för lånets hela belopp: 180 000 euro. Banken kan därför kräva Calle också på de återstående 90 000 euro plus ränta, som är Fredriks del av skulden.

2) Kan Calle i så fall kräva pengarna tillbaka av Fredrik?

Frågan gäller Calles rätt att kräva *regress* av Fredrik (se boken s. 213). Då flera personer är ansvariga för samma skuld och någon blir tvungen att betala något, ska det ännu avgöras *på vilket sätt ansvaret fördelas mellan gäldenärerna*. Enligt huvudregeln är *ansvaret i avtalsförhållanden fördelat enligt huvudavtalet*. Den som betalat gälden får av de övriga kräva deras andel. Pojkarna har avtalat sinsemellan att de svarar för 50% av lånet. Calle kan därför i princip kräva pengarna tillbaka av Fredrik.

3) Har banken rätt att kräva betalning av Calles mamma?

Frågan gäller borgen och olika borgensförbindelser (se boken s. 210-211).

En borgensförbindelse är en särskild förbindelse som leder till att flera än en person kan vara ansvarig för samma skuld. Borgen regleras i lagen om borgen och tredjemanspant. Borgen är en förbindelse att svara för någon annans skuld och den som ger den kallas *borgensman*. Borgensmannens skyldigheter bestäms enligt villkoren i borgensförbindelsen och enligt lagens bestämmelser. Borgen används för att trygga borgenärens ställning. Den egentliga gäldenären, huvudgäldenären, är den

som normalt sett har erhållit den nytta som lett till skuldförhållandets uppkomst och som förväntas betala sin skuld. Normal borgen är antingen proprieborgen eller *enkel borgen*. Vid *propiroborgen* svarar borgensmannen för skulden som sin egen skuld så att borgenären kan kräva betalning direkt av borgensmannen om han så önskar så fort skulden har förfallit till betalning. Av den som gett enkel borgen kan skulden först krävas då huvudgäldenären är medellös eller någon annan grund först har konstaterats. Av en enkel borgenär kan skulden bl.a. krävas då det hos gäldenären har gjorts ett utmätningsförsök, men medel inte har influtit. Borgensförbindelsen är en proprieborgensförbindelse endast om borgensmannen i borgensförbindelsen uttrycker detta på ett visst sätt (se boken s. 211).

I fallet är det klart att Calles mamma har skrivit på en proprieborgensförbindelse på 100 000 euro som säkerhet för pojkarnas gemensamma lån i banken. Då pojkarnas ansvar är solidariskt betyder detta att Calles mamma också svarar för Fredriks del av skulden. Banken kan då som utgångspunkt kräva att Calles mamma betalar bankens fordran, upp till 100 000 euro som hon har gått i borgen för. Det framgår att banken har informerat Calles mamma om vad en sådan borgensförbindelse innebär: Uppgiften gäller därför inte frågan om vad en kreditgivare i egenskap av borgenär är skyldig att informera en enskild borgensman om.

Det som dock kan göra det besvärligt för banken är att borgen som har ingåtts för bostadskrediten är *direkt med stöd av lagen* en s.k. *fyllnadsborgen* förutsatt att bostaden i fråga ställts som säkerhet för krediten, som är fallet här. Då det är fråga om en privatpersons borgensförbindelse för en bostadskredit, är borgensförbindelsen en fyllnadsborgen. Detta innebär att Calles mamma svarar endast för det belopp som inte täcks då bostaden som är säkerhet säljs. Betalning kan med andra ord krävas av borgensmannen först då bostaden är såld och för det som återstår av skulden. Banken kan inte kräva betalning av Calles mamma innan bostaden är såld (s. 212-213).

Inledning till Europeiska unionens rättsordning.

Svara på angivet område. Övergående text läses inte och ger inga poäng. Använd läsbar handstil. Svara på alla delfrågor (a, b, c, d och e). Frågan ger sammanlagt max. 10 poäng.

Modellsvar

a) Av vilka element består unionsrättens skydd för grundläggande fri- och rättigheter? (0-3 p)

Svar:

- Rättighetsstadgan (1 p)
- Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (1 p)
- Medlemsstaternas gemensamma konstitutionella traditioner (1 p)

b) Kan rådet tvinga kommissionen att väcka talan om fördragsbrott? Motivera ditt svar. (0-2 p)

Svar:

- Nej. (1 p)
- Motivering: Kommissionen har rätt att själv överväga när den väcker överträdelsestalan/talan om fördragsbrott mot en medlemsstat och när den låter bli ("kommissionen får föra ärendet vidare till Europeiska unionens domstol") enligt artikel 258 FEUF. (1 p) För poäng krävs inte att exakt artikel nämns.

c) Vad innebär principen om tilldelade befogenheter och i vilken rättskälla hittas den (0-3 p)

Svar:

- Principen kallas också legalitetsprincipen. I en unionsrättslig mening betyder den att unionens makt härstammar från fördragen. Alla befogenheter som unionen har är baserade på fördragen. (1 p)
- Principen innebär att unionen har endast de befogenheter som den tilldelats och saknar kompetenskompetens. Unionen kan inte själv ge sig nya befogenheter. Principen om tilldelade befogenheter säger att en befogenhet, som inte tilldelats unionen, tillhör medlemsländerna. (1 p) / Alternativt kan poängen fås av att beskriva hur unionens befogenheter delas in i tre: exklusiv, delad och stödjande/främjande. (1 p)
- Rättskällan ger 1 p. Principen uttrycks både i FEU och FEUF. Att nämna antingen eller räcker för 1 p. Att endast nämna primärrätten ger 0,5 p, eftersom primärrätten inte betyder endast fördragen.

d) Kan en nationell domstol ha skyldighet att låta bli att tillämpa gällande nationell lagstiftning om ifrågavarande lagstiftning står i strid mot en EU-rättslig princip? (0-1 p)

Svar:

- Jo. (1 p) Motivering är inte nödvändig för poäng.

e) Avgör påståendets riktighet: ”En domstol i en medlemsstat, mot vars avgöranden det finns rättsmedel enligt nationell lagstiftning, behöver inte alltid be EU-domstolen om förhandsavgörande beträffande EU-rättsaktens giltighet.” (0-1 p)

Svar:

- Påståendet är felaktigt (1 p). Oberoende av den nivå på vilken domstolen ligger i den nationella hierarkin, och oberoende av huruvida dess beslut kan överklagas eller inte, är alla domstolar alltid skyldiga att begära förhandsavgörande i situationer som gäller en EU-rättsakts giltighet.

- Motivering är inte nödvändig för poäng.

- Ifall svaret anger att påståendet är felaktigt men innehåller en oklar eller otydlig motivering, ger svaret ändå 1 poäng.

- Ifall svaret består av en förklaring eller diskussion som är fel, ger svaret 0 poäng.

- Ifall svaret anger att en nationell domstol behöver endast begära om förhandsavgörande från EU-domstolen i oklara fall, men inte tar ställning till skillnaden mellan domstolar i den nationella hierarkin eller till skillnaden mellan frågor om giltighet och frågor om tolkning, ger svaret 0,5 poäng.